

RAKENDUSJUHEND ÄMMAEMANDUSABI TEENUSELE ESMATASANDIL (uuendatud 01.04.2025)

Käesolev rakendusjuhend käsitleb esmatasandil osutatava ämmaemandusabi teenuse sisu ja nõustamisvaldkondi.

Rakendusjuhendi eesmärk on tagada ämmaemandusabi teenuse ühtlane kvaliteet ja kättesaadavus esmatasandil.

1. Tervisenõustamine

- 1) Pereplaneerimise nõustamine (sh. kontratseptsiooni nõustamine);
- 2) Soovimatu rasedus ja nõustamine;
- 3) Seksuaalsel teel levivate infektsioonide ennetamine;
- 4) Pere- ja lähisuhtevägivalla korral abi- ja toetuse planeerimine, sh võrgustikutöös osalemine;
- 5) Üleminekueaga seotud füsioloogiliste muutuste ja elustiili nõustamine.
- 6) Grupiteenused ja kogukonnaharidus (terviseteabe edastamine sh perekool);
- 7) Muud otsese ja kaudse sihtrühma tervisevajadused (tuginedes kutsestandardile).

2. Ravi ja ennetustöö

- 1) Sugulisel teel levivate ja teiste ämmaemanda pädevuses olevate haigusseisundite diagnoosimine, ravi ja edasine jälgimine ning vajadusel koostöös pere- või naistearstiga (bakteriaalne vaginosis, tupekandidoos, põiepõletik jne);
- 2) Günekotsütoloogilise analüüsi teostamine 25-29. aastastele naistele;
- 3) Emakakaelavähi sõeluuringu teostamine ja esmane nõustamine esinevate kõrvalekallete korral (sh. lisakonsultatsioonidele ja uuringutele suunamine).

3. Raseduse jälgimine vastavalt ravijuhendile: Raseduse jälgimise juhend

- 1) Raseduse diagnoosimine;
- 2) Rasedusega arvele võtmine;
- 3) Raseduse kestuse ja sünnitustähtaja määramine ning sünnitustähtaja edastamine Sotsiaalkindlustusametile;
- 4) Raseduse kulu ja loote seisundi jälgimine, rasedusriskide hindamine, uuringutele ja analüüsidele suunamine;
- 5) Uuringute ja analüüside tulemuste interpreteerimine ning jälgimisplaani koostamine;
- 6) Sünnitusplaani koostamine;
- 7) Töövõimetuslehtede vormistamine (üleviimine kergemale tööle);
- 8) Nõustamine, mis tugineb raseda individuaalsetel vajadustel ning lähtub Raseduse jälgimise juhendi Lisa 1. Antenataalse nõustamise soovituslikud teemad ja nõustamise ajastamine;
- 9) Naise ja pere kaasamine vanemlust toetavatesse loengutesse ja/või ettevalmistusse (sh. perekooli loengud);

[Type here]

- 10) Teavitamine läbi MISP-i, kui rasedusega tuleb arvele varasemalt tasulisel hambaravil käinud naine (kõrgem hambaravi hüvitis).

4. Sünnitusjärgne jälgimine, naise ja pere toetamine

- 1) Sünnitanu sünnitusjärgse perioodi kulu jälgimine, läbivaatuse teostamine, kohanemise ja taastumise hindamine; sünnitusjärgse hoolduse korraldus (kodu- ja ambulatoorsed visiidid);
- 2) Seksuaalelu sünnitusjärgses perioodis ja sünnitusjärgne kontratseptsioon;
- 3) Vastsündinu läbivaatuse teostamine üldseisundi, adaptatsiooni ja arengu jälgimine ning hindamine;
- 4) Vastsündinu hooldusvõtete õpetamine, pere juhendamine;
- 5) Imetamise protsessi jälgimine, efektiivsuse hindamine ja abistamine;
- 6) Nõustamine lähtudes alljärgnevate teemade loetelust:
 - a) sünnitusjärgne füüsiline ja vaimne taastumine, toitumine, puhkus ja uni;
 - b) ema ja lapse tervise ohutunnused, pöördumise vajadus ja võimalused;
 - c) kohanemine vanemarolliga;
 - d) rinnaga toitmise alustamine ja jätkamine;
 - e) vastsündinu psüühiliste ja füüsiliste vajaduste mõistmine;
 - f) vastsündinu turvalisus ja ohutegurid, sh vigastuste vältimisega seotud ennetustegevus;
 - g) muud teemad lähtudes naise/perekonna individuaalsetest vajadustest.

5. Koostöö teiste erialaspetsialistidega

Ämmaemand suunab naise naistearsti, vastava eriala eriarsti või perearsti juurde järgmistel juhtudel:

- 1) Seksuaalsel teel levivate infektsioonide raviplaani koostamiseks;
- 2) Emakasisese vahendi paigaldamine;
- 3) Muud seisundid, mis ei kuulu ämmaemanda pädevusse.

Ämmaemand suunab patsiendi naistearsti vastuvõtule järgnevatel juhtudel

- 1) Emakakaela, tupe, vulva vähi- ja vähieelsete muutuste täpsustavaks diagnoosimiseks ja raviks;
- 2) Raseduse katkestamiseks patsiendi soovil või meditsiinilistel näidustustel;
- 3) Täiendavaks kontratseptsiooni nõustamiseks, sh emakasisese vahendi paigaldamiseks;
- 4) Normaalse raseduse jälgimise korral vähemalt kaks korda raseduse jooksul;
- 5) Rasedusaegsed skriining- ja lisauuringud;
- 6) Raseduse käigus ilmnenud kõrvalekalle normist, lisandunud riskid või kahtlus tüsistuse tekke osas;
- 7) Sünnitusjärgsel jälgimisel ilmnenud kõrvalekalle normist, lisandunud riskid või kahtlus tüsistuse tekke osas;
- 8) Vajadusel sünnitusplaani koostamine;
- 9) Kahtlus günekoloogilisele haigusele;
- 10) Muud haigused ja seisundid, mis ei kuulu ämmaemanda pädevusse.

[Type here]

Ämmaemand teeb koostööd esmatasandi teiste spetsialistidega (füsioterapeut, pereõde, vaimse tervise õde jt.) vastavalt patsiendi tervisevajadustele.

Ämmaemandusteenuste osutamine esmatasandil

Esmatasandi tervisekeskuses (ETTK) ambulatoorse ämmaemandusabiteenuse osutamisel lähtutakse järgmistest tingimustest:

- 1) ETTKs ambulatoorse ämmaemandusabiteenuse osutamine toimub Sotsiaalministri määruse „[Iseseisvalt osutada lubatud ämmaemandusabiteenuste loetelu ja nende hulka kuuluvad tegevused ning kodusünnitusabi osutamise tingimused ja kord](#)“ alusel.
- 2) Ambulatoorse ämmaemandusabiteenuse osutamine toimub ETTK taristul ning teenuse osutaja omab tegevusluba ämmaemandusteenuse osutamiseks.
- 3) Ambulatoorse ämmaemandusabiteenuse osutamisel on iseseisev vastuvõtt minimaalselt 5 h nädalas;
- 4) Nõuded ruumide, sisseseade ja aparatuuri osas - tervisekeskusesse mittekuuluva teenuse osutaja puhul on aluseks määrus [Nõuded ämmaemandusabi iseseisvalt osutamiseks vajalikele ruumidele, sisseseadele, aparatuurile, töövahenditele ja ravimitele](#) Tervisekeskuse palgal oleva ämmaemanda poolt teenuse osutamisel on aluseks tervisekeskusele kehtestatud ruuminõuded.
- 5) Ambulatoorset ämmaemandusabiteenust osutav ämmaemand peab olema registreeritud Terviseameti tervishoiutöötajate registris. Ambulatoorse ämmaemandusabiteenuse osutamise alustamisel võib teenust osutada ka pereõena töötav ämmaemand, kuid tagatud peab olema õe vastuvõtt vastavalt sotsiaalministri määrmises „[Perearsti ja temaga koos töötavate tervishoiutöötajate tööjuhend](#)“ sätestatule ning teenust osutava isiku tööaja määramisel tuleb arvestada [Töölepingu seaduses](#) sätestatud.
- 6) Ämmaemanda kutset omav täiskoormusega töötav pereõde võib teha ETTK-s ämmaemandana täiendavalt vastuvõtte tulenevalt [Töölepingu seaduses](#) sätestatust kuni 8 tundi nädalas (ehk kokku tööaeg võib olla 52 tundi seitsmepäevase ajavahemiku kohta neljakuulise arvestusperioodi jooksul).
- 7) Ämmaemand, osutades ambulatoorset ämmaemandusabiteenust ETTK-s, märgib raviarvele Vabariigi Valitsuse määrmises „[Eesti Haigekassa tervishoiuteenuste loetelu](#)“ (TTL) kehtestatud teenused vastavalt antud määrmises sätestatud tingimustele.